

Til: Universitetsstyret

Fra: Studentombudet

Sakstype: Informasjonssak

Møtesaksnr: I-sak 11-25

Møtenr: 3-2025

Møtedato: 6. mai 2025

Notatdato: 23.04.2025

Arkivsaksnr:

Saksbehandler: Marianne Høva Rustberggard

Studentombudets årsrapport for 2024

Styret bes merke seg punkt 3.1. i rapporten om lokal autonomi i studieadministrativ linje, overflødig saksbehandlingsledd, juridisk kompetanse og kvalitetssikring ved fastsettelse av lokale regler, ref. universitets- og høyskoleloven § 4-1.

Det er en økning i antall henvendelser sammenlignet med tidligere. Ingen konkret årsak utmerker seg.

Marianne Høva Rustberggard

Studentombud ved UiO

Vedlegg

Studentombudets årsrapport for 2024

Studentombudet

Årsrapport 2024

AV:

MARIANNE HØVA RUSTBERGGÅRD

I-sak 11-25 side 2 av 13

1. Innledning

Universitetet i Oslo (UiO) er pålagt å ha studentombud tilgjengelig for alle sine studenter, i henhold til universitets- og høyskoleloven, 2024, § 10-8:

Universiteter og høyskoler skal sørge for at alle studentene har tilgang til et studentombud.

Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker som er knyttet til studiesituasjonen, og bidra til å ivareta studentenes rettssikkerhet overfor institusjonen.

Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet kan selv bestemme om ombudet skal bistå en student i en sak. Studentombudet har ikke selv myndighet til å avgjøre saker.

Studentombudet har taushetsplikt om opplysninger om noens personlige forhold som ombudet får kjennskap til i forbindelse med arbeidet sitt. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g gjelder tilsvarende.

Studentombudet er samlokalisert organisatorisk og fysisk med Enhet for intern revisjon (EIR), og Vitenskapsombudet ved UiO.

Studentombudet ved UiO besto ved årsslutt 2024 av 3 årsverk. Det er ekstern finansiering for cirka 1,2 årsverk via samarbeidsavtaler om studentombudstjenester med ni andre utdanningsinstitusjoner.¹ Fra 1.1.2025 er også Norges miljø- og biovitenskapelig universitet (NMBU) innlemmet i samarbeidsavtalen.

Denne rapporten tar kun for seg henvendelser fra studenter og andre med tilknytning til UiO.

Videre inneholder rapporten en oversikt over de viktigste utfordringene og problemstillingene som har vært relevante i året som har gått, samt en oversikt over annen aktivitet.

¹ Studentombudet ved UiO har samarbeidsavtaler med følgende studiesteder: Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Barratt Due musikk institutt, Forsvarets høgskole, Kunsthøgskolen i Oslo, Lovisenberg diakonale høgskole, MF vitenskapelig høyskole, Norges idrettshøgskole, Norges musikkhøgskole, Oslo Nye Høyskole og Politihøgskolen.

2. Henvendelser

Studentombudet mottok 403 henvendelser i 2024, hvorav 245 var fra studenter eller andre ved UiO. Av disse ble 19 henvist til andre. Dette er en markant økning i antall henvendelser som blir håndtert av oss.

Studentombudet tar imot henvendelser når som helst i en eventuell prosess; før, under eller etter. Vi har ikke avgjørelsesmyndighet, utover å eventuelt avvise studenter. Vårt mål er å bidra til rettferdighet, men ikke fordeler, for studenter som tar kontakt. Vi tilstreber å ikke konkurrere med universitetets veilednings- og informasjonsplikt. Studentene bør derfor ha en grunn til å kontakte oss, fremfor lokal enhet.

I de fleste henvendelsene gis veiledning om hvordan studenten best kan ivareta sine interesser i en oppstått situasjon. Vi gir i hovedsak råd og veiledning slik at studentene selv kan håndtere sin sak, samtidig som at vi påser at saken blir behandlet på korrekt måte. Der hvor vi likevel finner grunn til å involvere oss, fører det til at saken løses lokalt, eller kommer inn i korrekt saksbehandlingsspor, med få unntak. Som den klare hovedregel involverer vi oss ikke i saker/deler av saker, hvor faglig eller forvaltningsmessig skjønn er tema. Eventuell overprøving av skjønn, er ivaretatt av klageorganer, og adgangen til å klage på karakter. Dersom veiledning om regelverk eller praksis kan bidra til å løse saken, gis dette for å hindre unødvendig bruk av ressurser, selv om det gjelder forvaltningsmessig skjønn. Dette gjelder særlig tilretteleggingsaker, hvor det også kan være risiko for diskriminering.²

I 2024 har de sakene vi har involvert oss i handlet om følgende:

- Forsinket sensur, klagesensur og begrunnelse (universitets- og høyskoleloven, 2024, §§ 11-7 og 11-8)
- Forsinket saksbehandling ved å ikke sende sak om klage på formelle feil direkte til UiOs Nemnd for studentsaker ved (universitets- og høyskoleloven, 2024, 11-9, tredje ledd)
- Opprettet fuskesak på grunnlag vesentlig utenfor den presedens som er satt av fakultetene og Nemnd for studentsaker (1 % tekstliket med kildene i umiddelbar nærhet)
- Student med tilretteleggingsbehov fikk bare lov til å melde seg opp til tre emner på grunn av tilretteleggingsbehovet (diskrimineringsvern)

² Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, § 12, jf. § 21.

- Saksbehandling i Si fra-sak (habilitet og settefakultet)
- Manglende innsyn i tvilsmelding i forkant av møte med skikkethetsansvarlig (retten til partsinnsyn, jf. forvaltningsloven, 1967, § 18)
- Søknad om utsatt innleveringsfrist av masteroppgave var ikke formalisert som et vedtak, og det var ikke informert om klageadgang (forvaltningsloven, 1967, §§ 2, og 23 til 27)
- Student mistet tildelt plass på et masterprosjekt under uklare omstendigheter, og beslutningen var ikke formalisert. Studenten fikk ikke klage (forvaltningsloven, 1967, §§ 2, og 23 til 27). Studentens rett til å klage ble avfeid, og saken er uavklart.
- Saksbehandlingsfeil i klage på formelle feil, som gikk ut på at klagen ikke ble realitetsbehandlet, og det ble ikke informert om klageadgang.
- Student med tilretteleggingsbehov hadde fått medhold i sak om tap av studierett, pga. manglende oppfølging av tilretteleggingsvedtak. Overfor Lånekassen ble det likevel vist til at studenten hadde fått tilrettelegging, noe som begrenset studentens muligheter til å få studiestøtte.
- Uteblitt og forsinket svar på søknad om tilrettelegging av studiesituasjonen. I oppfølgingen av henvendelse fra Studentombudet, ble det ikke sjekket tilstrekkelig, slik at studenten ikke mottok svar på søknad før semesteret var nær avsluttet.

Studenten(e) sakene gjelder, må samtykke til at vi involverer oss, og kan stoppe en sak underveis. Av hensyn til konfidensialitet, har vi begrensede muligheter til å gå ytterligere i detalj.

2.1. Henvendelser per kategori

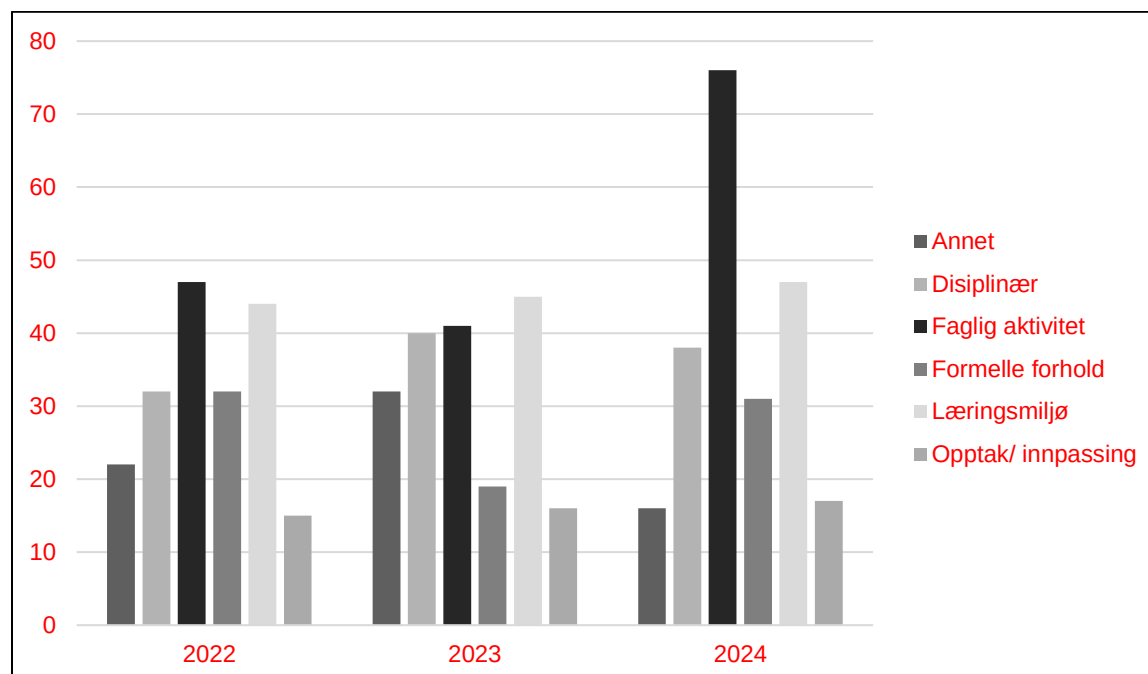
Kategoriene er opprettet basert på erfaringer fra de første årene vi var i virksomhet, i tillegg til en vurdering av hvilke saker som hører til UiOs myndighet. Saker som gjelder Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO), Samordna opptak eller Lånekassen, regner vi derfor som utenfor ordningen, selv om det kan være saker som er knyttet til studentstatus.

Vi tar imot saker fra personer som søker seg til UiO der hvor universitetet har avgjørelsesmyndighet, og fra tidligere studenter som for eksempel ønsker å si fra om noe de opplevde da de var studenter, eller dersom saken gjelder vitnemål/karakterutskrift.

Henvendelser plasseres i én hovedkategori, ut fra en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen. Ofte er problemstillingene sammensatte. Vi benytter følgende kategorier:

Hovedkategori	Tilhørende underkategorier
Disiplinær/ skikkasaker	Mistanke om fusk, skikkavurdering, merknad på politiattest, og andre saker om mulig utestengelse/bortvisning
Faglig aktivitet	Undervisning, praksis, pensum, eksamen, inkludert adgang til å ta eksamen/praksis, gjennomføring, begrunnelse, sensur og klagesensur, veiledning
Formelle forhold	Studieprogresjon/permisjon, antall eksamensforsøk, semesterregistrering/semesteravgift, personvern, vitnemål/karakterutskrift, og andre bekreftelser
Læringsmiljø	Tilrettelegging, egen eller andres adferd/opptreden, fysisk læringsmiljø, og psykisk/psykososialt læringsmiljø
Opptak/overgang/ utveksling	Masteropptak, overgang til ny studieordning, utveksling, opprykk/fritak fra/innpassing av emner, andre opptak

Figur 1: Antall henvendelser per hovedkategori for 2022, 2023 og 2024:

*Rekkefølgen fra øverst til nederst, samsvarer med å lese søylene fra venstre mot høyre.

Det er vanskelig å peke på en konkret årsak bak den markante økningen i henvendelser innenfor hovedkategorien «Faglig aktivitet», da det er stor variasjon i hva sakene handler om. Ofte kan henvendelsen handle om forhold som kan begrunne en klage på formelle feil, eventuelt forsinkelser i sensur og begrunnelser. Som hovedregel vil studenter som tar kontakt med oss om forsinkelser, få tilbud om at vi kontakter den aktuelle enheten. Reglene om frist for å gi sensur og begrunnelse er lovfestet, og skal overholdes.³

Det er også en økning i kategorien «Formelle forhold», men ingen underkategorier utmerker seg i særlig grad.

Innenfor kategorien «Læringsmiljø» er det en økning i antall henvendelser om studenters eller ansattes adferd/opptreden, og en tilsvarende nedgang i henvendelser om tilrettelegging. Se figur 2.

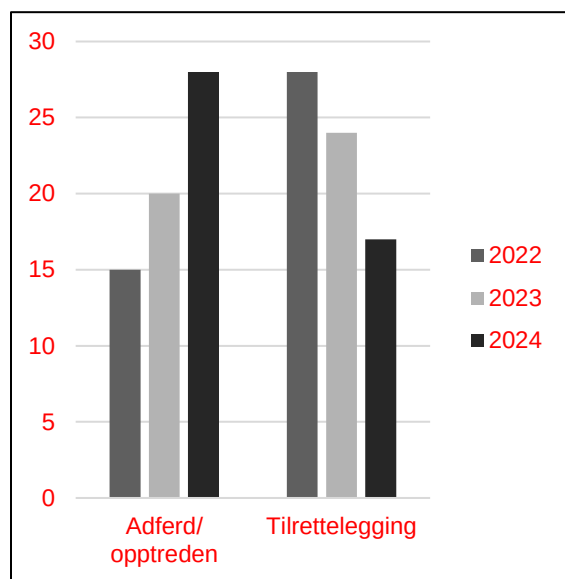
Antall henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk er på samme nivå som 2023. Halvparten kommer fra studenter på Det humanistiske fakultet (HF), men vi har også slike henvendelser fra studenter ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV), Det juridiske fakultet

³ Universitets- og høyskoleloven, 2024, §§ 11-7 og 11-8.

(JUS), Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) og Det medisinske fakultet (MED). Vårt hovedfokus er på studentens prosessuelle rettigheter, herunder rett til kontradiksjon og partsinnsyn.

I 10 av sakene var studentene mistenkt for ulovlig bruk av kunstig intelligens (språkmodell).

Figur 2: Antall henvendelser innen underkategoriene «Adferd/opptreden» og «Tilrettelegging»

Samlet sett for 2022, 2023 og 2024, var det 33 henvendelser innen «Adferd/opptreden» som handlet om konflikter som involverte ansatte. I 18 av henvendelsene var konflikten mellom studenter. For de resterende sakene var det ikke relevant for henvendelsen hvem som var involvert i konflikten, fordi det for eksempel gjaldt UiOs saksbehandling, og ikke saken som sådan.

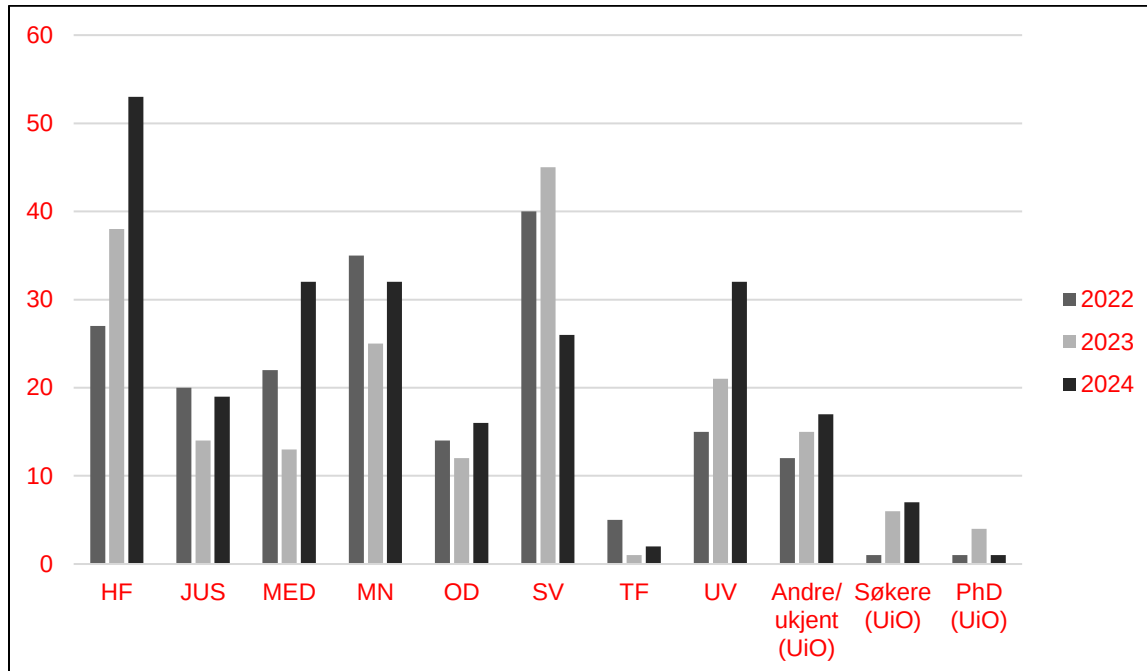
Innenfor kategorien «Adferd/opptreden» er det henvendelser om rasisme, trakassering, seksuell trakassering/overgrep, personlige krenkelser og

uenigheter som har utviklet seg til konflikter. Noen av sakene hører til privatlivet til studenten/studentene, og angår UiO kun i begrenset grad, for eksempel fordi det indirekte kan påvirke læringsmiljøet.

2.2. Henvendelser per fakultet

Henvendelser blir knyttet til hvilket fakultet studenten tilhører. Dersom studenten hører til flere fakulteter, føres det fakultetet som saken gjelder. I kategorien «Andre UiO» er studentens fakultetstilhørighet ukjent, eventuelt er det ansatte eller tillitsvalgte som tar kontakt med oss. Vi innhenter ikke bekreftelser på studentstatus, og etterspør ikke informasjon om fakultetstilhørighet med mindre det er relevant for saken. Dette for å gjøre kontakten med oss enkel og ubyråkratisk, og for å ivareta et eventuelt behov for anonymitet.

Figur 3: Antall henvendelser per fakultet

Det er en markant økning i antall henvendelser fra studenter på Det medisinske fakultet (MED). Det er generelt flere henvendelser fra studenter på profesjonsstudier. Fra Det odontologiske fakultet (OD) er det også for eksempel et høyt antall henvendelser i forhold til studentantall.⁴ Henvendelsene fordeler seg jevnt per kategori.

Det er også en markant økning i antall henvendelser som angår Det humanistiske fakultet (HF). Her utgjør 15 av henvendelsene mistanke om fusk. Videre handler 10 av sakene fra HF om enkeltpersoners adferd/opptreden (læringsmiljø), av totalt 28 ved hele UiO.

Videre er det en økning i antall henvendelser fra Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV). De fleste sakene er knyttet til faglig aktivitet, herunder flere om forsinket sensur.

Det er en markant nedgang i antall henvendelser fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV). Sammenholdt med fordeling av henvendelser per kategori, er det en kraftig nedgang i antall henvendelser om tilrettelegging fra 2023 (11) til 2024 (2), men ellers jevn fordeling per kategori. Halvparten av henvendelsene fra studenter på SV er fra Psykologisk institutt. En tredjedel av sakene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN) er fra Farmasøytisk institutt.

⁴ HF: ca. 5500 studenter, JUS: ikke oppgitt på nettsidene, MED: 2110 studenter, MN: ca. 6000 studenter, OD: 360 studenter og 45 spesialistkandidater, TF: 322 studenter, og UV: 3475 studenter.

3. Annen aktivitet

I universitets- og høyskoleloven står det at studentombudet skal «bidra til å ivareta studentenes rettssikkerhet» overfor universitetet. I Mandat for Studentombudet ved UiO⁵ står det også følgende:

I likhet med EIR, kan studentombudet på eget initiativ, fremme saker for Universitetsstyret. Studentombudet vil kunne være en viktig bidragsyter i å informere om deler av det interne kontrollsystemet ved UiO. Det er derfor viktig at leder for EIR holdes orientert om vesentlige problemstillinger i ombudets arbeid.

Basert på vår erfaring og kompetanse, bidrar vi til å sikre studentenes rettssikkerhet ved UiO ved å stille kontrollspørsmål enten til ansvarlig enhet eller UiO sentralt. I 2024 stilte vi for eksempel spørsmål om hvordan UiO håndterer at enerom er et knapphetsgode for studenter med tilretteleggingsbehov, lovlighet av lokal regel om at studierett inndras hvis en student ikke leverer masteroppgave innen fristen, forvaltningsmessig veiledning av studenter som er utestengt, rett til vitnemål for studenter som oppfyller faglige krav, men ikke har formelt opptak, og åpenhet rundt Nemnd for studentsaker sitt arbeid ved UiO.

Vi gir også innspill til EIR sin årlige risikovurdering. For 2024, spilte vi inn ett overordnet tema, som vi gjengir under punkt 3.1.

3.1. Studieadministrativ lokal autonomi og juridisk kompetanse

Det følger av universitets- og høyskoleloven § 4-1 at Universitetsstyret har ansvar for UiOs interne organisering på alle nivåer, og at styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse. Dette innebærer blant annet at når styret delegerer myndighet nedover i organisasjonen, må det sikres at saksbehandling kan foregå korrekt og forsvarlig.

I vår årsrapport for 2022 tok vi opp at vi så flere tilfeller av at det ble lagt inn et ekstra saksbehandlingsledd i klagesaker (institutt, fakultet og Nemnd for studentsaker ved UiO).⁶ Vi viste til at det i de fleste saker er avgjørende for studenten at saksbehandlingen er effektiv, og

⁵ [Mandat for studentombudet ved Universitetet i Oslo](#) (pdf.)

⁶ [Studentombudets årsrapport 2022 UiO](#), (pdf.), s. 9 og 10.

viste til forvaltningslovens regler om at saker skal avgjøres uten ugrunnet opphold, og at klagesaker skal sendes til klageinstansen «så snart den er tilrettelagt».⁷

Den lokale autonomien som preger UiOs organisasjonsmodell, også i den studieadministrative linjen, kan utfordre studentenes rettssikkerhet, i tillegg til at den kan gjøre saksbehandlingen mindre effektiv. Vi ser særlig utfordringer der hvor beslutningsmyndighet er delegert fra fakultet til institutt.

I tilretteleggingssaker, som kan være svært kompliserte saker, ser vi at det kan være utfordrende å ha tilstrekkelig juridisk kompetanse for mindre enheter. Tilrettelegging skal ikke føre til en reduksjon av faglige krav, men vi ser tendenser til at fagmiljøet likevel får for mye å si i disse sakene, og administrasjonen for lite. Dette kan føre til utilsiktet og usaklig forskjellsbehandling, diskriminering og/eller frafall.

Også i andre sakstyper, for eksempel klage på formelle feil, ser vi utfordringer. Tallmessig vil det for et enkelt institutt være ganske få saker til behandling, slik at det å opparbeide seg kompetanse over tid kan være vanskelig. Klagemulighetene som studentene har, er imidlertid grunnleggende rettssikkerhetsgarantier som forutsetter forsvarlig og korrekt saksbehandling.

I klagesaker hvor institutt har beslutningsmyndighet, ser vi som nevnt at det legges opp til et ekstra saksbehandlingsledd via fakultetene. Det vil si at fakultetene også gjør en selvstendig vurdering av saker, før de sendes til Nemnd for studentsaker ved UiO, som er siste klageinstans for enkeltvedtak ved UiO (med unntak av disiplinære saker hvor nemnda er førsteinstans). Dette er ikke nødvendig. I vår dialog med fakultetene vises det til behov for kvalitetssikring. Det fører imidlertid til lengre saksbehandlingstid, og sjansen for at studentene får en overprøving som får noe å si for saken, reduseres. I enkelte saker vet vi at dette kan føre til forsinkelser i studieløpet. Hensynet til effektivitet bør vektes tyngre enn i dag.

I vår årsrapport for 2021 viste vi til utfordringer knyttet til at enhetene ved UiO i stor grad selv kan fastsette egne regler.⁸ Med ny universitets- og høyskolelov fikk for eksempel institusjoner større frihet til å fastsette oppmøtekrav. Tidligere måtte oppmøtekrav være faglig begrunnet, nå kan de også være begrunnet med blant annet ivaretagelse av «studiekvaliteten for hele

⁷ Forvaltningsloven § 33, fjerde ledd «Blir det ikke truffet avgjørelse som nevnt i annet ledd [medhold i klage], skal sakens dokumenter sendes klageinstansen så snart saken er tilrettelagt.», jf. § 11 a «Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.»

⁸ [Studentombudets årsrapport 2021 UiO](#) (pdf.), s. 9

studentgruppen».⁹ Da er det viktig at man samtidig tar forbehold som favner tilretteleggingsplikten. For hver student som ikke oppfyller oppmøtekrav, skal det også fattes vedtak om tap av eksamensrett, som studenten kan påklage. Vi ser at flere enheter ikke er klar over dette. Det er viktig med en juridisk vurdering og kvalitetssikring av lokale regler, slik at man sørger for at de lokale reglene er innenfor rammene som andre lover og regler har satt.

3.2. Kronologisk oversikt over innlegg, foredrag, konferanser og møter

- 8. januar: Velkomstmøte for nye studenter ved JUS, UiO
- 8. februar: NOKUT-konferansen
- 9. februar: Markering av Si fra 10 år, UiO
- 14. februar: Studentutvalgslederforum (SULF), Studentparlamentet ved UiO
- 10. og 11. april: Nasjonal studentombudskonferanse, NTNU
- 17. og 18. april: Nasjonal konferanse om inkluderende læringsmiljø, HK-dir
- 26. april: Det årlige samarbeidsmøtet med høgskolene (eget arrangement)
- 29. april: Møte med Norsk studentorganisasjon (NSO) om fusk
- 4. juni: Seminar om fusk, Universitets- og høyskolerådet (UHR) og NTNU
- 12. august: Velkomstmøte for nye studenter ved JUS, UiO
- 14. august: UV-dagen
- 15. august: Velkomstmøte for nye studenter ved OD, UiO
- 22. august: IDF-møte (årsrapport)
- 26. august: Studentparlamentets arbeidsutvalg
- 28. august: Podkastinnspilling med Studentopplysningen
- 18. september: Universitetsstyremøte (årsrapport)
- 23. september: Samarbeidsmøte med HF
- 8. oktober: Seminar om fusk i Utdanningskomiteen

⁹ Prop. 126 L (2022-2023) Lov om universiteter og høyskoler kap. 23, s. 340

10. oktober: Markering av Verdensdagen for psykisk helse

10. oktober: Markering av den internasjonale Ombudsdagen

15. til 17. oktober: Skandinavisk ombudskonferanse, Karolinska Institutet, Stockholm

21. oktober: Møte med NSO

23. og 24. oktober: Planseminar med EIR

Studentombudet blir invitert til møter i Læringsmiljøutvalget ved UiO, og deltar ved anledning. Vi har i tillegg jevnlig digitale møter med de andre studentombudene i Norge, og med Hovedverneombudet ved UiO.